

MATEMATIK I HVERDAGEN

Legende tilgang til tal, mønstre og begreber

Matematik findes overalt: i antallet af kopper på bordet, mønsteret på gulvet, rækkefølgen i køen og spørgsmålet om, hvem der har flest.

Matematik skal kunne mærkes og opdages

I de yngste klasser udvikles matematisk forståelse gennem konkrete erfaringer, samtaler, bevægelse og leg. Før symboler og regnestykker giver fuld mening, har børn brug for at tælle rigtige ting, sammenligne mængder, bygge mønstre, sortere og sætte ord på former, størrelser og placering.

Brochuren giver idéer, der kan flettes ind i samling, bevægelsespauser, stationer og hverdagens rutiner. Aktiviteterne kan gøres lettere eller sværere ved at ændre talområde, materialer eller spørgsmål.

Tre spor	Tal og mængder: hvor mange? Mønstre og systemer: hvad kommer bagefter? Begreber: hvordan beskriver og sammenligner vi?
Legende matematik	Lad børn vise deres tænkning med ting, tegninger, fingre, bevægelse og ord. Der kan være flere gode veje til samme løsning.

1. Tal og mængder

Talforståelse vokser, når børn forbinder talord, talsymbol og konkret mængde.

Tæl det, vi bruger	Tæl børn, blyanter, kopper, trin eller bøger. Spørg: "Hvordan kan vi være sikre på, at alle kun tælles én gang?"
Byg tallet	Træk et talkort og byg mængden med klodser, perler eller andre små genstande.
Vis på flere måder	Vis fx 6 med fingre, prikker, klodser og en tegning. Tal om, at mængden er den samme.
Hvad mangler?	Vis en lille mængde, skjul nogle genstande og lad børnene undersøge, hvor mange der mangler.
Taljagt	Find tal i klassen og nærmiljøet: på ure, bøger, skabe, skilte og kalenderen.
Spørg ofte: "Hvordan ved du det?" Det gør barnets strategi synlig.	

2. Sammenlign og sortér

Når børn sorterer og sammenligner, arbejder de med egenskaber, kategorier og matematisk sprog.

Flest og færrest	Lav to små mængder. Hvilken har flest? Hvordan kan vi undersøge det uden kun at gætte?
Sorteringsdetektiven	Sortér knapper, klodser eller billeder efter farve, form, størrelse eller en regel børnene selv finder.
Hvad hører ikke til?	Vis fire ting, hvor én skiller sig ud. Lad børnene forklare deres begrundelse - der kan være flere svar.
Længere eller kortere?	Sammenlign blyanter, snore eller genstande. Læg dem ved siden af hinanden og brug ordene længere, kortere og lige lange.
Tung eller let?	Lad børn forudsige og sammenligne genstande. Brug evt. en enkel balancevægt.
Matematiske begreber bliver stærkere, når børn både oplever forskellen og sætter ord på den.	

3. Mønstre og rækkefølger

At opdage gentagelser og regler er en vigtig del af matematisk tænkning.

Byg videre	Start et mønster med fx rød-blå-rød-blå. Hvad kommer bagefter? Prøv derefter mere komplekse mønstre.
Kropsmønstre	Klap-hop-klap-hop. Børnene fortsætter og finder på egne bevægelsesmønstre.
Hvad er reglen?	Vis en række klodser eller billeder. Børnene beskriver reglen med egne ord.
Find fejlen	Lav med vilje en fejl i et mønster. Hvor brydes reglen, og hvordan kan den repareres?
Hverdagsrækkefølge	Sæt billeder af fx håndvask, madpakke eller påklædning i rækkefølge. Brug først, derefter og til sidst.

Et mønster er mere end farver. Brug også lyde, bevægelser, former, tal og hverdagshandlinger.

4. Former og rum

Geometri begynder med at se, mærke, bygge og beskrive former og placeringer.

Formjagt	Find cirkler, trekanter, firkanter og andre former i klassens omgivelser.
Byg en form	Brug pinde, snor eller kroppen til at skabe former. Tal om sider, hjørner og ligheder.
Gæt formen	Beskriv uden at vise: "Jeg har tre sider og tre hjørner." Hvilken form kan det være?
Hvor er den?	Placér en genstand over, under, ved siden af, foran eller bag noget. Lad børnene beskrive placeringen.
Byg efter besked	Ét barn eller læreren beskriver en lille konstruktion. De andre forsøger at bygge den ud fra ordene.
Brug præcise ord i naturlige situationer: over, under, mellem, ved siden af, foran og bagved.	

5. Matematik med bevægelse

Når matematik flyttes ud på gulvet, kan børn bruge kroppen til at undersøge tal, rækkefølge og begreber.

Hop på tallet	Læg talkort på gulvet. Sig en mængde eller lille regnehistorie, og børnene finder det passende tal.
Lav grupper	Sig fx "grupper på 3". Børnene finder sammen og undersøger, hvor mange grupper der kan dannes.
Menneskelig tallinje	Børn får talkort og stiller sig i rækkefølge. Spørg om tallet før, efter eller mellem.
Mål med kroppen	Hvor mange fodlængder er tæppet? Hvor mange håndsbredder er bordet? Sammenlign resultater.
Matematik-frys	Børn bevæger sig. Ved stop gives en opgave: "Vis 5 med fingrene" eller "Lav en trekant med armene."
Bevægelse er ikke kun en pause fra matematik - den kan være en måde at tænke matematik på.	

6. Matematik i rutinerne

Hverdagens små situationer giver ægte matematiske spørgsmål uden ekstra materialer.

Kalenderen	Hvilken dato er det? Hvor mange dage er der til fredag? Hvad kommer før og efter i ugen?
Fremmøde	Hvor mange er her? Hvor mange mangler? Er der flere ved det ene bord end det andet?
Oprydning	Sortér materialer efter type, størrelse eller farve. Tæl og sammenlign mængder.
Madpakke-matematik	Tal om hele og dele, antal stykker, former, størrelser og rækkefølge uden at vurdere børnenes mad.
Dagens spørgsmål	Lav en enkel afstemning: "Hvilken frugt kan du bedst lide?" Tæl svarene og lav en konkret eller tegnet oversigt.
Når matematik knyttes til noget, børnene allerede gør, bliver begreberne konkrete og meningsfulde.	

7. En uge med hverdagsmatematik

Klar til brug i klassen

MANDAG	Taljagt · Byg tallet · Tæl fremmøde
TIRSDAG	Sorteringsdetektiven · Flest og færrest · Mål med kroppen
ONSDAG	Byg videre på mønster · Kropsmønster · Find fejlen
TORSDAG	Formjagt · Hvor er den? · Hop på tallet
FREDAG	Dagens spørgsmål · Menneskelig tallinje · Ugens matematikfund

Tre gode lærerprincipper

1. Brug konkrete ting	Lad børn flytte, bygge, pege og tegne, før alt skal foregå med symboler.
2. Spørg til strategien	“Hvordan tænkte du?” og “Kan det vises på en anden måde?” åbner for matematisk samtale.
3. Gør fejl undersøgelige	Brug fejl som anledning til at undersøge, hvad der skete, frem for som noget der skal skjules.

Matematik er mere end regnestykker.

Det er at opdage antal, mønstre, former, relationer og systemer i verden omkring os.